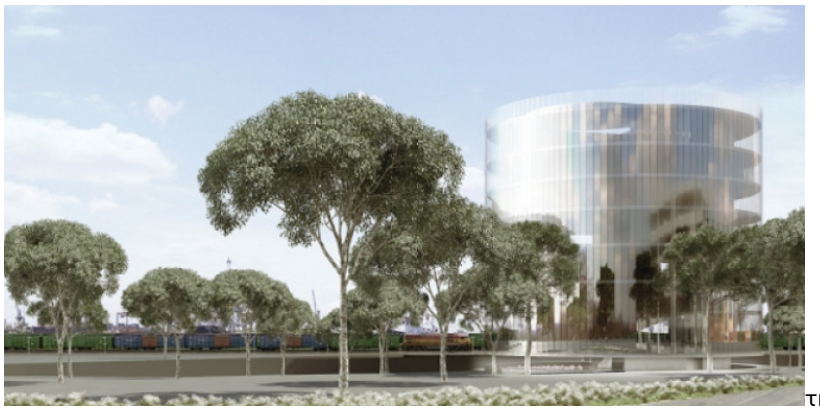
της Σοφίας Χριστοφορίδου

Στα τέλη του 2023, δέκα χρόνια μετά την αρχική σύλληψη της ιδέας, θα αρχίσει η κατασκευή του Μουσείου Ολοκαυτώματος Ελλάδος. Παρά το γεγονός ότι τα χρήματα ήταν εξασφαλισμένα από δωρεές, από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και την ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Γερμανίας, παρότι στο έργο δεν υπήρχε εμπλοκή του ελληνικού δημοσίου και παρότι αρχικά επιλέχθηκε ένα ίδρυμα εκτός Ελλάδος για να «τρέξει» τις διαδικασίες, τελικά δεν αποφεύχθηκε η συνάντηση με τη λερναία ύδρα της γραφειοκρατίας. Τουναντίον.

Μέχρι να φτάσουμε στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα χρειάστηκε να εκδοθούν δύο προεδρικά διατάγματα, να ξεκαθαριστεί ένα πολύπλοκο ιδιοκτησιακό καθεστώς σχετικά με το οικόπεδο που παραχώρησε η ΓΑΙΑΟΣΕ, να γίνουν ανταλλαγές οικοπέδων με τον δήμο Θεσσαλονίκης και ουσιαστικά να αλλάξει η χωροθέτηση του Μουσείου.

Ο ρόλος του αντιπροέδρου της κυβέρνησης Παναγιώτη Πικραμένου ήταν καταλυτικός ώστε να προχωρήσει το εγχείρημα, συμφωνούν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του Μουσείου Δαυίδ Σαλτιέλ και Γιάννης Μπουτάρης.

«????? ??? ??? ???????? ????? ??? ?? ????????»

Η αρχική αρχιτεκτονική πρόταση δύο γραφείων, από τη Γερμανία και το Ισραήλ, πυροδότησε την ιδέα για το Μουσείο, πίσω από την οποία συντάχθηκε ο δήμος Θεσσαλονίκης, η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης και η τότε κυβέρνηση. Ήταν λάθος του δήμου Θεσσαλονίκης η επιλογή του συγκεκριμένου χώρου, που κόστισε τόσο σε χρόνο;

«Η επιλογή του χώρου ήταν από κοινού, σε συνεννόηση με όλα τα μέρη. Θεωρητικά η ΓΑΙΑΟΣΕ είχε το οικόπεδο αλλά όταν αρχίσαμε να ψάχνουμε το ιδιοκτησιακό διαπιστώσαμε πόσο μπερδεμένο ήταν. Υπήρχε ακόμη και μία έκταση που απαλλοτριώθηκε για να γίνουν τα διόδια της υποθαλάσσιας και η ΓΑΙΑΟΣΕ είχε αποζημιωθεί για αυτήν!» εξηγεί ο **??????? ?????????**.

Ο ίδιος παραδέχεται ότι «η αρχιτεκτονική πρόταση μας βόλευε, ήταν σαν κράχτης για να παρουσιάζουμε το πώς θα γίνει, αλλά ήταν λάθος, έπρεπε να αρχίσουμε από το οικόπεδο».

Phoca PDF

«Μήπως ήταν λάθος και η επιλογή της δημιουργίας ενός ιδρύματος εκτός Ελλάδος, που έγινε με σκοπό να παρακαμφθεί η ελληνική γραφειοκρατία;» ρωτήσαμε τον αντιπρόεδρο του μουσείου. Ο κ. Μπουτάρης υποστηρίζει την ορθότητα αυτής της επιλογής, γιατί «κύρια δουλειά του Ιδρύματος είναι η αναζήτηση χρηματοδοτήσεων και βοηθά να βρίσκεται στην καρδιά της Ευρώπης και στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Επιπλέον είναι και φορολογικοί οι λόγοι».

«Πιστεύατε ότι θα ήταν τόσο περίπλοκο μέχρι να φτάσουμε εδώ;» ρωτήσαμε τον κ. **???????**. «Έπρεπε η πόλη, ο δήμαρχος και η εκάστοτε κυβέρνηση να πιστεύει σε αυτό το έργο, στην αξία του. Αυτό μπορεί να πήρε μερικά χρόνια, διότι υπήρχαν θέματα τυπικά που έπρεπε να λυθούν, υπήρξαν θέματα τα οποία είχαν παραμείνει σε εκκρεμότητα» λέει.

Ως προς το ρόλο του κ. Μπουτάρη, στα χρόνια της δημαρχίας του ο κ. Σαλτιέλ αναγνωρίζει ότι «δεν χωρά αμφιβολία για τη στήριξη του στο έργο του μουσείου. Αυτός σκέφτηκε τη λειτουργία του, μαζί με μένα βέβαια. Το στηρίξαμε και φτάσαμε όπου φτάσαμε. Αλλά υπάρχουν θέματα τα οποία πρέπει να γίνουν τα οποία παίρνουν χρόνο».

Κατά την άποψή του καταλυτική ήταν η απόφαση της κυβέρνησης που όριζε ότι η ΙΚΘ θα εκτελέσει αυτό το έργο. «Πλέον τα πράγματα έχουν επισπευστεί. Βλέπω και από το δήμαρχο και από την κυβέρνηση την επιθυμία και την προσπάθεια να επισπευστεί, αυτό είναι δεδομένο».

?? ?????????????

Ό,τι και να έγινε στο παρελθόν, σημασία έχει ότι το νέο ΠΔ ανοίγει το δρόμο για την έκδοση πολεοδομικής άδειας, στα μέσα του 2023. «Αυτά που γίνονται σήμερα δεν φαίνονται, είναι όλα όσα προηγούνται της ανοικοδόμησης» αναφέρει ο κ. Σαλτιέλ. Μέχρι στιγμής έχει ολοκληρωθεί η προκαταρκτική αρχιτεκτονική μελέτη και το 50% της προκαταρκτικής μελέτης των μουσειολόγων, ενώ παράλληλα είναι σε εξέλιξη οι υπόλοιπες προκαταρκτικές μελέτες (ηλεκτρομηχανολογική, στατική, ακουστική, συγκοινωνιακή, οδοποιίας, μελέτες αρχιτεκτονικής τοπίου, φωτισμού κ.ά.).

Το επόμενο στάδιο είναι οι προμελέτες και οι οριστικές μελέτες, που πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2023, ώστε στη συνέχεια να εκδοθεί η πολεοδομική άδεια, να ακολουθήσουν οι μελέτες εφαρμογής, να συνταχθούν τα τεύχη δημοπράτησης για να αναδειχθεί ο εργολάβος που θα εκτελέσει το έργο.

Στο μεταξύ, πρέπει να βρεθεί λύση για τη μεταφορά του κεντρικού αγωγού όμβριων της ΕΥΑΘ, το κόστος της οποίας ανέρχεται σε περίπου 300.000 ευρώ, και μέχρι στιγμής δεν έχει ξεκαθαρίσει ποιος θα το καλύψει. Αν όλα προχωρήσουν με ταχύτατους ρυθμούς είναι εφικτό να δούμε μπουλντόζες στο τέλος του 2023 και σύμφωνα με την εκτίμηση του κ. Σαλτιέλ η κατασκευή να ολοκληρωθεί εντός διετίας.

Phoca PDF

«Η δημιουργία του μουσείου πέραν της διατήρησης της μνήμης, θα έχει και μία μεγάλη συνεισφορά στην αύξηση της επισκεψιμότητας της πόλης. Θα λειτουργήσει ως ένας πυλώνας ανάπτυξης. Πιστεύω ότι θα γίνουν ξενοδοχεία, σπίτια και όλη η μορφή του χώρου θα αλλάξει».

?? ??????? ??? ?? ???????, ???? ??????? ???????? ??? ???? ???????

Σύμφωνα με τη μελέτη βιωσιμότητας που είχε συνταχθεί το 2018 για την κατασκευή του κτιρίου και τη μόνιμη συλλογή θα χρειαζόταν περί τα 28 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) και άλλο 1,5 εκατ. για την περίοδο προετοιμασίας του έργου. Οι δωρητές (ΙΣΝ και Γερμανία) δεσμεύτηκαν για συμβολή με 10 εκατ. ευρώ έκαστος, ενώ το ελληνικό δημόσιο θα συμβάλλει με το ισόποσο που θα καταβληθεί σε ΦΠΑ (περί τα 8 εκατ. ευρώ).

Επίσης ο Άλμπερτ Μπουρλά θα δωρίσει το ποσό των 1 εκατ. ευρώ που συνόδευε το βραβείο Genesis που το απονεμήθηκε. Αντίστοιχη δέσμευση απέσπασε ο κ. Μπουτάρης από τη διάσημη σχεδιάστρια μόδας, που έλκει την καταγωγή της από τη Θεσσαλονίκη βαρόνη Νταϊάν φον Φύρστενμπεργκ, ενώ τέτοια πρόθεση υπάρχει και από τους απογόνους της οικογένειας Αλλατίνι.

«Αν δεν ολοκληρωθούν οι μελέτες, δεν έχουμε προϋπολογισμό» αναφέρει ο κ. Μπουτάρης που εκτιμά ότι τα χρήματα των δωρητών δεν θα επαρκέσουν αλλά έχει λάβει υποσχέσεις ότι οι δωρητές θα στηρίξουν το εγχείρημα και στη συνέχεια. Το κόστος κατασκευών έχει αυξηθεί 2% λόγω των συνθηκών σημειώνει ο κ. Σαλτιέλ, που συμφωνεί ότι «θα βρεθούν πολλοί που θα θέλουν να συμμετέχουν».

Με βάση τη μελέτη βιωσιμότητας, το μουσείο υπολογίζεται ότι θα έχει πάνω από 100.000 επισκέπτες το χρόνο. Με ένα εισιτήριο στα 5 ευρώ, και με επιπλέον έσοδα από φιλοξενία εκδηλώσεων τα ετήσια έσοδα εκτιμώνται στα 650.000 ευρώ, ενώ τα έξοδα λειτουργίας του στο 1,6 εκατ. ευρώ και άρα η διαφορά θα πρέπει να καλυφθεί από δωρεές και χορηγίες.

«?? ?? ?????????? ? ??????, ????? ?? ??????? ?? ????? ?? ???????»

Ο **??????? ?????????** διαβλέπει μία προσπάθεια του σημερινού δημάρχου Κωνσταντίνου Ζέρβα να περάσει το μήνυμα ότι δεν είχε προχωρήσει τίποτα μέχρι το 2019.

«Από το 2013 έγιναν πολλά πράγματα, σε όλα τα επίπεδα, διαδικασιών, εξεύρεσης χρηματοδότησης…» λέει υπενθυμίζοντας ότι ο ίδιος πρότεινε στο Ίδρυμα Σταυρός Νιάρχος να χρηματοδοτήσει το έργο και ταξίδεψε μέχρι την Αυστραλία και τις ΗΠΑ για να εξασφαλίσει τη μελλοντική χρηματοδότηση του μουσείου από τις εκεί εβραϊκές κοινότητες.

Όσο για τη συμβολή του κ. Ζέρβα στην υπόθεση του μουσείου, ο προκάτοχός του αναφέρει ότι «ήταν υποχρέωση του δήμου να προχωρήσει με την ανταλλαγή των οικοπέδων, προβλέπεται στο πρώτο προεδρικό διάταγμα» σημειώνει. Επίσης υπενθυμίζει ότι ο κ. Ζέρβας ως δημοτικός σύμβουλος τη μία φορά απείχε και την

Phoca PDF

άλλη καταψήφισε το θέμα συμμετοχής του δήμου στο μουσείο «για να κάνει αντιπολίτευση σε μένα. Τώρα είναι 'βούτυρο στο ψωμί του', πιθανότατα το μουσείο να θεμελιωθεί επί δημαρχίας του. Εμένα δεν με νοιάζει να αναγνωριστεί η συμβολή μου, με νοιάζει να γίνει το μουσείο. Είμαι 80 χρονών, το μουσείο πριν από 5 χρόνια αποκλείεται να γίνει. Τι να περιμένω; Να με παρασημοφορήσουν; Τι να τα κάνω τα παράσημα;» σχολιάζει.

??????????????????????????????:??????????????????????????????????????? ??????????? ??? ??? ?????????

Από την αρχιτεκτονική μελέτη που είναι σε εξέλιξη αυτό το διάστημα θα προκύψει και μία αλλαγή: αντί για κυλινδρικό, το κτίριο θα έχει σχήμα οκτάγωνου.

Το κτίριο θα εκτείνεται σε πέντε ορόφους, που μαζί με το ισόγειο και το υπόγειο θα δημιουργήσουν έναν χώρο άνω των 5.700 τ.μ. Τα 2.500 τ.μ. θα είναι εκθεσιακοί χώροι, σχεδόν 1.000 τ.μ. θα καλύψει το αρχείο, ενώ θα υπάρχουν και χώροι πολλαπλών χρήσεων και αμφιθέατρο.

Τον περασμένο Ιούλιο παρουσιάστηκε το πρώτο μισό της προκαταρκτικής μουσειολογικής μελέτης, που αφορά το περιεχόμενο του Μουσείου.

Τη μελέτη υλοποιεί η αμερικανική Gallagher & Associates. Με βάση αυτό το σχέδιο προβλέπονται τέσσερις χώροι που αντιστοιχούν σε τέσσερις περιόδους: από το 1492 που εγκαθίστανται στη Θεσσαλονίκη οι σεφαραδίτες Εβραίοι μέχρι το 1912 και την ενσωμάτωση της πόλης στο νέο ελληνικό κράτος, από το 1912 μέχρι το 1940, την περίοδο της Κατοχής που συμβαίνουν τα γεγονότα του Ολοκαυτώματος, και από το 1945 μέχρι σήμερα.

Σύμφωνα με τον Γιάννη Μπουτάρη, μία βασική παράλειψη είναι ότι η έναρξη τοποθετείται στο 1492 και την οθωμανική αυτοκρατορία, ενώ Εβραίοι ζούσαν τόσο στη Θεσσαλονίκη όσο και ευρύτερα στον ελλαδικό χώρο από την αρχαιότητα.

Εξάλλου το Μουσείο αφορά όλες τις εβραϊκές κοινότητες της Ελλάδας και όχι μόνο αυτή της Θεσσαλονίκης. Επίσης, κατά τον ίδιο, δεν γίνεται αναφορά στην «μεγάλη έξοδο» των Εβραίων, μετά την πυρκαγιά του 1917.

Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν υπάρχει αναφορά στη δράση των δωσιλόγων που συνεργάστηκαν με τους ναζί κατά την περίοδο της Κατοχής.

«Εδώ είμαστε για να διορθώνουμε ό,τι πρέπει να διορθωθεί» επισημαίνει ο **????? ???????**. Ο βασικός κορμός των εκθεμάτων θα προέλθει από το σημερινό Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης, στην οδό Αγίου Μηνά (ο ρόλος του οποίου δεν έχει ξεκαθαριστεί ακόμη, όταν λειτουργήσει το Μουσείο Ολοκαυτώματος Ελλάδος), ενώ θα αναζητηθούν αρχεία και εκθέματα από άλλα μουσεία, καθώς και από ιδιωτικές συλλογές από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έντονη θα είναι η παρουσία της σύγχρονης τεχνολογίας (εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα, χρήση οθονών και wearables κ.ά.) μέσω της οποίας θα

Phoca PDF

ανασυντεθεί η προπολεμική ζωή στη Θεσσαλονίκη και η περίοδος της Κατοχής, με τρόπο ελκυστικό για τους νέους επισκέπτες.

Οι μουσειολόγοι σκοπεύουν να διεγείρουν όχι μόνο την όραση, αλλά και την ακοή, την αφή ακόμα και την όσφρηση του επισκέπτη ως μέρος της συνολικής εμπειρίας.

Στόχος να δημιουργήσουν διάδραση με τους επισκέπτες που θα μπορούν π.χ. να χρησιμοποιήσουν μία τυπογραφική πρέσα για να τυπώσουν ένα μήνυμα στις γλώσσες που ομιλούνταν στη Θεσσαλονίκη, να ρίξουν κλεφτές ματιές στο παρελθόν μέσα από παράθυρα και οθόνες, να καθίσουν γύρω από ένα «ψηφιακό τραπέζι» για να μάθουν για τη γαστρονομία, να είναι «παρόντες» στη μεγάλη πυρκαγιά του 1917 κ.ά.

Τα συναισθήματα θα εναλλάσσονται προχωρώντας από τη γεμάτη ζωή πολυπολιτισμική Θεσσαλονίκη στην κατεστραμμένη πόλη. Όσο η ιστορία θα «σκοτεινιάζει» το φως στο χώρο θα μειώνεται και οι επισκέπτες θα αντιλαμβάνονται το μεγάλο ιστορικό γεγονός του Ολοκαυτώματος μέσα από αντικείμενα, φωτογραφίες και μαρτυρίες ανθρώπων που το βίωσαν.

Έξω από το Μουσείο θα υπάρχει ένα βαγόνι τρένου, όπως αυτά με τα οποία μεταφέρθηκαν οι Εβραίοι από τη Θεσσαλονίκη και όλη την Ελλάδα στο Άουσβιτς. Ήχοι και σιωπές, φως και σκοτάδι θα δημιουργούν ένα υποβλητικό περιβάλλον, και μια αίσθηση απώλειας για όλα όσα έχασε η πόλη με το Ολοκαύτωμα.

Στο χώρο θα υπάρχει και ένα σημείο περισυλλογής όπου οι άνθρωποι θα μένουν σιωπηλοί, για να κάνουν ενδοσκόπηση, να ανατρέξουν σε όσα είδαν και να αποτείνουν φόρο τιμής στα θύματα του Ολοκαυτώματος.

ΠΗΓΗ: makthes.gr, 12.12.2022

Phoca PDF